

Гражданское право и процесс

CZU: 342.726-056.2

PROTECȚIA PERSOANELOR PRIN INTERMEDIUL MĂSURILOR DE OCROTIRE JUDICIARĂ

Igor BĂCU,

lector universitar în cadrul catedrei Protecție, pază și securitate
Universitatea de Educație Fizică și Sport

Adelina BĂCU,

doctor în drept, conferențiar universitar în cadrul Departamentului Drept, ASEM

REZUMAT

În vederea realizării prevederilor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, a obiectivelor documentelor strategice naționale, legiuitorul național în ultimii ani a intervenit cu noi mecanisme de protecție socială, dar și judiciară, a persoanelor cu dizabilități psihice și fizice, perfecționând cadrul legislativ-normativ în vederea asigurării accesului acestora la prestații și servicii sociale, de ocupare în câmpul muncii și de reabilitare, dar mai presus de acestea, garantând o protecție sporită împotriva derapajelor care se atestau din partea subiecților ce reprezintă interesele și drepturile acestora, numiți reprezentanți legali, prin reglementarea detaliată a procedurii de aplicare a măsurilor de ocrotire.

Cuvinte cheie: *protecția persoanelor cu deficiențe psihice și fizice, măsuri de ocrotire judiciară, principiile protecției persoanelor cu dizabilități, procedura instituirii măsurilor de ocrotire, petiționar, reprezentant, tutelă, curatelă, asistență provizorie.*

PROTECTION OF THE INDIVIDUAL THROUGH JUDICIAL PROTECTIVE MEASURES

Igor BACU,

University Lecturer, Department of Projection, Guard and Security of USEFS

Adelina BACU

PhD in law, Associate Lecturer, Department of Law
Academy of Economic Studies of Moldova

SUMMARY

In order to achieve the provisions of international treaties to which the Republic of Moldova is a part of, the objectives of national strategic documents, the national legislator in recent years has intervened with new mechanisms for social and judicial protection of people with mental and physical disabilities, improving the legislative-normative framework in order to ensure their access to benefits and social services, employment and rehabilitation, but above them, guaranteeing increased protection against slips attested by the subjects representing their interests and rights, appointed legal representatives, by detailed regulation of the procedure for applying the protection measures.

Key words: *protection of people with mental and physical disabilities, legal protection measures, principles of protection of people with disabilities, procedure for instituting protection measures, petitioner, representative, guardianship, curatorship, temporary assistance.*

Problema. Conceptul de securitate este operațional nu doar în raport cu statalitatea sau membrii unei societăți, dar și în raport cu siguranța persoanei, care uneori poate prezenta un pericol pentru sine însuși, nu doar pentru mediul

în care conviețuiește. Desigur, ne referim la acele subiecte care, din cauza unor boli mintale, deficiențe fizice sau psihologice nu pot, în mod deplin, conștientiza acțiunile lor sau nu-și pot exprima voința. În acest context, statul trebuie

prin acte legislative să pună la dispoziția celor interesați instrumente cu ajutorul cărora ar asigura protecția, atât a persoanelor care suferă de anumite tulburări psihice, cât și a celor participanți la viața socială care se confruntă cu asemenea persoane. În acest sens, problema de cercetare se rezumă la următoarele întrebări: în ce măsură normele procesuale civile, prin care este consacrată procedura de instituire a măsurilor de ocrotire judiciară, reușesc să asigure îndeplinirea obligațiilor, care revin statului RM, în calitate de parte a Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități din 13 decembrie 2006.

Actualitatea temei de cercetare. Instituția măsurilor de ocrotire judiciară a îmbrăcat o nouă haină juridică după anul 2017, legiuitorul intervenind cu ample modificări atât în legislația civilă, cât și în cadrul Codului de procedură civilă, fiind operate schimbări și în procedura de instituire a acestor măsuri de către instanța de judecată. Toate aceste transformări necesită o interpretare, explicare, care ar pune în evidență elementele specifice acestei proceduri, dar și unele lacune constatate.

Scopul și obiectivele cercetării. Lucrarea presupune ca scop abordarea modului de reglementare și implementare a procedurii aplicării măsurilor de ocrotire judiciară și relevarea particularităților etapelor de desfășurare a acesteia. Atingerea scopului propus presupune realizarea următoarelor obiective: cercetarea cadrului normativ aplicabil procedurii analizate, relevarea principiilor ce diriguiesc protecția juridică a adulților incapabili, analiza tipurilor măsurilor de ocrotire și a procedurii de instituire a acestora.

Metodele aplicate și materialele utilizate. La elaborarea lucrării au fost utilizate: metoda logică, metoda analizei sistemice, metoda formal-dogmatică, precum și generalizarea. Cercetarea este realizată prin prisma cadrului legislativ național și internațional actual și a doctrinei juridice.

Rezultatele căpătate și dezbateri. La 13 aprilie 2017 Parlamentul RM a adoptat Legea nr. 66 (în vigoare din 2 iunie 2017) [4] ce modifică cadrul legal în privința capacității de exercițiu a persoanelor adulte care, din cauza unei dizabilități mentale, nu își pot exprima pe deplin consimțământul. Pornind de la tradiția dreptului privat roman asemenea persoane erau numite persoane incapabile (*furiosus*), ele erau lipsite de capacitate de exercițiu, iar asupra lor se institua tutela exercitată de un tutore. [9]

Noile dispoziții legislative au schimbat radical vechia abordare, iar pe plan terminologic, de la “persoane incapabile” s-a trecut la “persoane ocrotite”.

De asemenea, la 17 noiembrie 2016 Curtea Constituțională a RM a pronunțat Hotărârea nr. 33 pentru controlul constituționalității unor prevederi din Codul civil și Codul de procedură civilă al Republicii Moldova. [3] În aprecierile sale, Curtea Constituțională a menționat, printre altele:

„108. În lumina prevederilor [Convenției ONU] Curtea constată că, deși persoanele cu dizabilități mintale au dreptul la recunoașterea, oriunde s-ar afla, a capacității lor juridice, este posibilă aplicarea unor măsuri de protecție asupra acestora, adaptate la situația particulară a persoanei (art. 12 alin. (4)).

109. Astfel, Curtea reține că tutela poate fi instituită atunci când restricțiile care le implică sunt proporționale cu nivelul de incapacitate a persoanei cu tulburări psihice și doar pentru o perioadă determinată de timp, cu evaluarea ulterioară a necesității menținerii acesteia de către autoritatea competentă care a instituit-o.”

Prin aceeași hotărâre s-a constatat:

„137. Curtea observă că prevederile Codului de procedură civilă stabilesc nulitatea absolută a actelor procesuale întocmite de persoanele declarate incapabile fără a acorda posibilitate instanței de judecată de a le examina și a decide asupra valabilității acestora în funcție de circumstanțe.

142. În aceste condiții, reieșind din standardele internaționale, Curtea subliniază că actele procedurale întocmite de persoanele incapabile nu pot fi supuse din start unei nulități absolute. La fel, se impune și necesitatea examinării de către instanța de judecată a cererilor de chemare în judecată în funcție de circumstanțe, chiar și fără implicarea obligatorie (acordul) a reprezentantului legal al persoanei incapabile, în cazul în care problema dedusă spre soluționare poate fi examinată doar cu concursul nemijlocit al persoanei care a depus-o.” [3]

Legea adoptată la 13 aprilie 2017 a modificat și completat 16 acte legislative, însă principalele modificări s-au rezumat la:

- introducerea în Capitolul I, Titlul 1, Cartea întâi a Codului civil a Secțiunii 3 „Măsurile de ocrotire contractuală și judiciară”, care cuprinde 100 articole noi, și

- expunerea în nouă redacție a Capitolului XXVIII din Codul de procedură civilă, cu noua denumire „Procedura privind măsurile de ocrotire”, care cuprinde 23 de articole.

Procesul de reformă în domeniul protecției persoanelor cu dizabilități psihice sau fizice a fost ghidat de unele principii cuprinse în Recomandarea nr. R (99) 41 a Comitetului Miniștrilor Statelor Membre privind Principiile privitoare la protecția juridică a adulților incapabili (23 februarie 1999),

menționate și în cadrul Notei informative la proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative, [5] și anume:

Flexibilitatea în măsura juridică: măsurile de ocrotire și alte mecanisme juridice destinate asigurării ocrotirii intereselor personale și economice ale adulților incapabili ar trebui să fie suficient de largi și flexibile pentru a permite adoptarea unei măsuri juridice potrivite pentru diferite grade de incapacitate și pentru o varietate de situații. Totalitatea măsurilor de ocrotire propuse ar trebui să comporte dispoziții limitându-se la un act concret și fără a impune desemnarea unui reprezentant sau a unui reprezentant cu împuterniciri permanente. Ar trebui elaborate măsuri care obligă reprezentantul să acționeze împreună cu adultul vizat, precum și alte măsuri care prevăd desemnarea mai multor reprezentanți.

Păstrarea maximală a capacității: cadrul legislativ ar trebui, la maxim posibil, să recunoască că pot să existe diferite grade de incapacitate și că incapacitatea poate varia în timp. Drept urmare, o măsură de ocrotire nu ar trebui automat să conducă la o restricționare totală a capacității juridice. Totuși, o limitare a acesteia din urmă ar trebui să fie posibilă atunci când în mod evident apare necesitatea ocrotirii persoanei în cauză.

Caracterul necesar și subsidiar: nici o măsură de ocrotire nu se poate institui față de un adult incapabil decât dacă ea este necesară, ținând cont de circumstanțele particulare și de nevoile celui interesat. Atunci când se pronunță pe marginea necesității unei măsuri, se va aplica mecanismul cel mai puțin formalist și de a ține cont de orice asistență pe care o pot aduce membrii familiei sau oricare altă persoană.

Proportionalitatea: în cazul în care este necesară instituirea ocrotirii, ea trebuie să fie proporțională cu gradul de capacitate al persoanei vizate și adaptată la circumstanțele particulare și nevoile acesteia din urmă. Măsura de ocrotire va limita capacitatea juridică, drepturile și libertățile persoanei vizate doar în limita necesară pentru a atinge scopul intervenției.

Caracterul echitabil și eficace al procedurii: procedurile care duc la adoptarea măsurii de ocrotire a adulților incapabili trebuie să fie echitabile și eficace. Trebuie instituite garanții procedurale corespunzătoare pentru a proteja drepturile persoanei vizate și pentru a preveni eventualele abuzuri.

Preeminența intereselor și bunăstării persoanei vizate: la instituirea sau punerea în aplicare a unei măsuri de ocrotire a unui adult incapabil, se vor lua în cont cu prioritate interesele și bunăstarea acestuia. Acest principiu implică în special faptul că alegerea unei persoane pentru a reprezenta sau asista adultul

incapabil trebuie înainte de toate să se bazeze pe aptitudinea acestei persoane de a proteja și promova interesele și bunăstarea adultului vizat.

Respectul dorinței și sentimentelor persoanei vizate: La instituirea sau punerea în aplicare a măsurii de ocrotire a adultului incapabil, ar trebui, în măsura posibilă, de ținut cont și de a respecta în mod corespunzător dorințele din trecut și prezent și sentimentele celui interesat.

Consultarea: la instituirea și punerea în aplicare a unei măsuri de ocrotire, ar trebui de consultat, în măsura în care este rezonabil și posibil, persoanele care au un interes special în bunăstarea adultului vizat, cum ar fi reprezentantul său, un membru apropiat al familiei sale sau a altor persoane. Cercul de persoane care urmează a fi consultat și efectele consultării sau absența consultării ar trebui determinate în dreptul intern.

Fundamentându-și noile dispoziții în materie de protecție a persoanelor cu dizabilități pe aceste principii, legiuitorul național „a adaptat normele Codului de procedură civilă la dezideratele internaționale în această materie, pentru ca persoana cu dizabilități mintale să aibă, pe de o parte, posibilitate de a exercita drepturi procesuale civile, iar pe de altă parte, de a fi supusă anumitor măsuri de ocrotire”. [8, p. 431]

Măsurile de ocrotire judiciară

Măsura de ocrotire au drept scop ocrotirea, atât a persoanei afectate de maladii psihice sau deficiențe fizice, cât și a intereselor patrimoniale ale acesteia. Astfel, aceste măsuri urmăresc interesul și bunăstarea persoanei în privința căreia se instituie și favorizează, pe cât este posibil, autonomia acesteia. Totodată, având în vedere gravitatea efectelor pe care le determină aceste măsuri, prin restrângerea unor drepturi și libertăți ale persoanei, legiuitorul a încredințat competența de instituire a acestora, doar instanțelor de judecată

Măsurile de ocrotire judiciară diferă după intensitatea intervenției în viața persoanei. Dacă legislația anterioară prevedea unica măsură de ocrotire lipsirea de capacitate de exercițiu și instituirea tutelei, noua legislație propune diversificarea lor pentru a răspunde necesității de a adapta măsura la situația specifică a persoanei fizice vizate.

Actualmente, măsurile de ocrotire judiciare îmbracă trei forme:

1) ocrotirea provizorie – se instituie de către instanța judecătorească asupra persoanelor care au nevoie de ocrotire temporară sau de reprezentare pentru îndeplinirea doar a anumitor acte juridice. Această ocrotire este de scurtă durată (maxim 12 luni) – (art. 97–101 din Codul civil). [2] Ocrotirea

provizorie nu afectează capacitatea de exercițiu a persoanei ocrotite cu excepția domeniului în care acționează ocrotitorul provizoriu;

2) curatela – se aplică persoanei care, fără a fi lipsită complet de discernământ, are nevoie, în temeiul dispozițiilor art. 65 alin. (1) – boală mintală, deficiență fizică -, să fie asistată în mod continuu (art.102 CC). Curatela se instituie doar dacă prin ocrotirea provizorie nu se va putea asigura ocrotirea suficientă a persoanei. Măsura poate fi aplicată pe o durată maximă de 5 ani;

3) tutela – este ultima măsură de ocrotire continuă și se instituie doar dacă nici prin ocrotire provizorie și nici prin curatelă nu se poate asigura ocrotirea suficientă a persoanei. Această măsură durează maxim 5 ani, deși instanța poate în mod excepțional să o stabilească la 10 ani (în situația în care, în baza raportului de expertiză psihiatrică care confirmă că, având în vedere stadiul dezvoltării științei, nu există semne vădite că starea persoanei se va îmbunătăți), (art.103 CC). Mai mult decât atât, dacă se solicită reînnoirea tutelei, instanța de judecată, în baza raportului de expertiză psihiatrică prin care se confirmă că nu există semne vădite că starea persoanei se va îmbunătăți, poate stabili, prin hotărâre motivată, un termen de până la 20 de ani (art.104 al.2 CC). Instanța de judecată va desemna un tutore care va reprezenta persoana ocrotită în toate actele sale. Pornind de la limitele trasate de Hotărârea Curții Constituționale nr. 33 din 17.11.2016, tutorele reprezintă persoana ocrotită în toate actele juridice doar în cazul în care persoana ocrotită este lipsită în totalitate de discernământ.

Procedura instituirii măsurile de ocrotire judiciară

Particularitatea reținută în cazul procedurii instituirii măsurilor de ocrotire judiciară o reprezintă inexistența contrarietății de interese (caracterul unilateral), altfel spus, cererea nu este îndreptată împotriva unui adversar cu potențial interes în a se opune la admiterea acesteia. [7, p. 605] În aceste circumstanțe, instanța, mai curând exercită un control asupra întrunirii condițiilor de instituire, modificare sau revocare a acestor măsuri.

În procedura privind măsurile de ocrotire se examinează, potrivit art.302 al.1 CPC [1] următoarele cauze:

a) de instituire, reînnoire sau revocare a unei măsuri de ocrotire judiciare (ocrotire provizorie, tutelă sau curatelă);

b) de modificare a condițiilor în care se exercită o măsură de ocrotire judiciară;

c) de desemnare și revocare a ocrotitorului provizoriu, curatorului, tutorelui, membrilor

consiliului de familie, curatorului supleant, tutorelui supleant, curatorului special, tutorelui special;

d) de contestare a deciziilor consiliului de familie sau a autorității tutelare în orice aspect ce ține de măsura de ocrotire contractuală sau judiciară;

e) de contestare a faptului producerii efectelor unui mandat de ocrotire în viitor, de suspendare, revocare a mandatului de ocrotire în viitor, precum și de acordare a unor împuterniciri suplimentare mandatarului sau unui mandatar special;

f) de soluționare a altor chestiuni privind măsurile de ocrotire contractuale sau judiciare care, conform legii, sunt de competența instanței de judecată.

Intentarea procedurii

Cererea de pornire a procesului privind măsura de ocrotire se depune, la alegerea petiționarului:

a) la instanța judecătorească de la domiciliul sau reședința persoanei în privința căreia este instituită sau se solicită instituirea unei măsuri de ocrotire (denumită în sensul prezentului capitol – persoană fizică), inclusiv de la locul aflării instituției de tratament sau instituției sociale în care este stabilită aceasta;

b) la instanța judecătorească de la domiciliul sau reședința ocrotitorului provizoriu, curatorului, tutorelui sau mandatarului împuternicit prin mandat de ocrotire în viitor. Această din urmă dispoziție ne sugerează că, înaintarea cererii în instanța de judecată poate avea loc atunci când persoana ocrotită a încheiat un mandat de ocrotire în viitor sau a fost instituită în privința ei o măsură de ocrotire judiciară (ocrotirea provizorie, curatela sau tutela).

Instanța de judecată care examinează cererea de pornire a procesului privind măsura de ocrotire solicită dosarul personal de la autoritatea tutelară de la domiciliul persoanei fizice. După rămânerea irevocabilă a hotărârii judecătorești în procesul privind măsura de ocrotire, instanța de fond va restitui dosarul personal autorității tutelare de la domiciliul persoanei fizice, care îl va păstra cel puțin până la decesul acesteia.

Petiționarul este scutit de plata cheltuielilor aferente procesului privind măsura de ocrotire (art.303 CPC). Dacă analizăm însă, normele generale în materie de scutire de la plata taxei de stat, constatăm că în art.85 CPC, o asemenea prevedere nu se regăsește. În acest sens, apreciem necesară, includerea acestor categorii de subiecți în categoria celor ce beneficiază de scutiri și care sunt incluși în prevederile art.85 al.1 CPC. Dacă se constată că petiționarul a depus cu rea-credință cererea de pornire a procesului privind măsura de ocrotire, instanța îl va obliga la plata tuturor cheltuielilor de

judecată și la reparația prejudiciului cauzat. Este firească o asemenea sancțiune, având în vedere efectele grave pe care le-ar putea suporta persoana în privința căreia se insistă pentru instituirea tutelei (de la schimbarea atitudinii față de ea în societate și până la pierderea locului de muncă sau a unui contract care putea fi încheiat etc.) și, totodată, se răpește și din timpul instanței de judecată, deturnând și sarcinile procesului, petiționarul, de fapt, urmărind cu totul alt scop decât ocrotirea – depozitarea de un anumit bun, șantajul având ca obiectiv obținerea unor foloase etc.

Pregătirea cauzei către dezbateri

Judecătorul, din oficiu sau la cererea participanților, în pregătirea cauzei către dezbateri judiciare, poate ordona efectuarea expertizei psihiatrice a persoanei fizice. Dacă persoana fizică se eschivează în mod vădit de la expertiză, instanța poate pronunța, în ședință de judecată, cu participarea medicului psihiatru, o încheiere privind supunerea forțată a persoanei unei expertize psihiatrice (art.304 CPC).

În literatura de specialitate s-a menționat [6, p. 12–13] că, „în rezultatul efectuării expertizei psihiatrico-legale, indiferent de tipul cauzei judiciare (penală/civilă) și de obiectivele înaintate, expertul psihiatrico-legal trebuie neapărat să reflecte în concluzii următoarele aspecte: structura și gradul de dezvoltare al personalității; în cazul constatării lipsei disfuncțiilor psihice cu semnificație psihiatrico-legală decisivă, se va specifica lipsa tulburărilor și maladiilor psihice, existența criteriilor discernământului și anume – intelectual (capacitatea de a conștientiza acțiunile sale) și volitiv (capacitatea de a dirija acțiunile sale și de a înțelege consecințele lor) și acțiunea realizată cu discernământ; în cazul identificării unor tulburări cu semnificație psihiatrico-legală sau a unor boli psihice, se vor indica diagnosticul psihiatric, prezența tulburărilor sau a bolilor psihice diagnosticate la momentul consumării faptei, capacitatea de a conștientiza și dirija acțiunile sale, de a înțelege consecințele lor, de a acționa cu discernământ”.

Examinarea cererii în fond

În cadrul examinării cauzei în fond, instanța de judecată audiază petiționarul, persoana fizică, cu excepția cazului când s-a pronunțat încheierea de a nu audia persoana, conform art.308¹ CPC, (în această situație audierea se desfășoară la locul aflării persoanei) precum și ceilalți participanți. Cauza se examinează în ședință secretă, cu excepția cazului când la ea pot asista alte persoane (soțul, autoritatea tutelară, persoana cu care locuiește împreună de mai mult de 3 ani).

Un aspect asupra căruia trebuie să atragem atenția este faptul că, deși am menționat caracterul

necontencios a acestei proceduri, totuși, art.305 CPC cu titlu de excepție prevede posibilitatea unor dezbateri contradictorii. În acest sens, doctrina juridică menționează: „Dreptul instanței de judecată de a dispune desfășurarea în contradictoriu a procesului privind măsura de ocrotire este prevăzută de legiuitor în scopul realizării principiului respectului dorinței și sentimentelor persoanelor vizate prevăzut în Recomandarea nr. R (99) 41 a CMSM privind Principiile privitoare la protecția juridică a adulților incapabili. Într-un proces contradictorial instanța de judecată ar putea elucida deplin circumstanțele ce țin de dorințele și sentimentele persoanei ocrotite atunci când aceasta din urmă are o poziție procesuală opusă față de a celorlalți participanți la proces.” [8, p. 439]

Potrivit art.308 CPC persoana audiată poate fi însoțită de altă persoană pe care a ales-o, care nu va avea calitatea de reprezentant în proces. Audierea persoanei fizice se poate desfășura la sediul instanței de judecată, la reședința sa, în instituția de tratament sau instituția socială, precum și în orice alt loc corespunzător. Audierea are loc în ședință secretă, la care pot participa persoanele enumerate în art.94 din Codul civil.

Avocatul persoanei este informat despre timpul și locul audierii. Referitor la rolul avocatului în aceste tipuri de procese, menționăm că, primordial este ca acesta să depună toate eforturile pentru menținerea interacțiunii bazate pe încredere și suport cu persoana reprezentată, totodată verificând nivelul de înțelegere al informației furnizate. În situațiile în care, interesele persoanei cu deficiențe mintale sau fizice o impun, avocatul va trebui să-și asume în mare parte procesul de adunare a probelor prin efectuarea interpelărilor și cererilor către instituțiile care dețin aceste probe. Nu în ultimul rând, avocatul va ține cont ca măsurile de ocrotire să urmărească interesul și bunăstarea persoanei în privința căreia se instituie și să favorizeze pe cit este posibil, autonomia acesteia.

Reglementând procedura de audiere a persoanei în raport cu care se solicită măsura de ocrotire, legiuitorul stabilește că, persoana fizică poate cere să fie audiată în regim individual și închis, fiind însoțită, la dorință, de o persoană pe care a ales-o (art.308 CPC). Dacă consideră necesar, instanța de judecată poate desfășura audierea persoanei fizice în prezența medicului care o tratează sau în prezența altei persoane pertinente. Referitor la acest din urmă subiect, legiuitorul nu menționează care va fi calitatea procesuală a persoanei ce însoțește persoana fizică și acest aspect provoacă dificultăți în ceea ce privește determinarea drepturilor și obligațiile lor în proces. Din acest motiv, apreciem necesară intervenția

legiuitorului pentru a reglementa statutul juridic al însoțitorului, fie în calitate de reprezentant legal, fie de persoană interesată.

Instanța de judecată va depune toate eforturile posibile pentru a constata dorințele și sentimentele persoanei fizice privind cererea supusă examinării, folosind metodele de comunicare care corespund stării și situației persoanei audiate, va analiza ca măsurile de ocrotire să fie instituite și exercitate întru respectarea drepturilor și libertăților fundamentale și a demnității persoanei.

Termene de examinare a cererilor

Analizând aceste termene constatăm că, în dependență de obiectul cererii care urmează a fi soluționată, aceste termene diferă. Astfel:

1) Pentru cererea de instituire a unei măsuri de ocrotire judiciare se prevede termenul de un an din data depunerii, în caz contrar, cererea se scoate de pe rol (art.308⁸ CPC).

2) Cererile adresate, după instituirea măsurii de ocrotire, de către persoana ocrotită sau persoana însărcinată cu ocrotirea, se soluționează într-un termen de 3 luni de la data depunerii acestora (art.308¹⁰ CPC) dacă ele nu necesită obținerea unor informații suplimentare, prezentarea de probe suplimentare sau altă cercetare. În acest caz, instanța de judecată va avertiza petiționarul despre acest fapt și îl va informa despre data la care se va pronunța hotărârea, într-un termen care nu va depăși 9 luni din data depunerii cererii respective, cu excepția cazurilor în care instanța de judecată dispune efectuarea unei dezbateri în contradictoriu conform art.305 CPC.

Deși pentru alte tipuri de proceduri civile, legiuitorul s-a axat pe principiului rezonabilității, totuși în cazul de față vorbim despre niște exigențe mai drastice față de unitatea temporară, fapt explicabil, având în vedere gravitatea consecințelor ce pot interveni, atât pentru persoana a cărei ocrotire se solicită, dacă aceasta pe un timp îndelungat ar fi privată de ocrotire, cât și pentru societate, în general, care ar putea să se confrunte cu acțiuni periculoase din partea acestor subiecți.

Hotărârea judecătorească

Potrivit art.308¹¹ CPC prin hotărârea judecătorească de instituire a măsurii de ocrotire judiciare instanța poate satisface cererea înaintată în sensul stabilirii acelei măsuri de ocrotire care a fost solicitată prin această cerere, fie poate să instituie o altă măsură de ocrotire judiciară decât cea solicitată de petiționar sau de către unul dintre participanți.

Dispozitivul hotărârii judecătorești se comunică petiționarului, persoanei însărcinate cu ocrotirea și tuturor persoanelor cărora le modifică drepturile sau

obligațiile aferente măsurii de ocrotire. Dispozitivul hotărârii judecătorești prin care se soluționează cererea de instituire a măsurii de ocrotire judiciare se comunică persoanei ocrotite personal, dovada anexându-se la dosar. Instanța de judecată, prin încheiere motivată, poate să decidă să nu comunice dispozitivul hotărârii judecătorești de instituire a măsurii de ocrotire judiciare persoanei ocrotite dacă această informație îi poate prejudicia grav sănătatea. În acest caz, dispozitivul se expediază avocatului său, precum și persoanei pe care instanța o consideră cea mai potrivită pentru a primi această comunicare. Dispozitivul hotărârii judecătorești se comunică persoanelor care, conform art. 308¹³ CPC, pot depune apel. Comunicarea se efectuează prin scrisoare recomandată cu aviz de recepție. Dacă este necesar, instanța de judecată poate dispune efectuarea comunicării prin executor judecătoresc.

Concluzii. Necesitatea creșterii pe cât e posibil a autonomiei persoanelor care suferă de tulburări mintale în activitățile desfășurate și măsurile întreprinse, potrivit standardelor consacrate de actele internaționale în domeniu, a provocat schimbări legislative substanțiale în domeniul procedurii de aplicare a măsurilor de ocrotire judiciară prin intermediul instanțelor de judecată. În rezultat, o categorie întreagă de persoane, care decenii la rând erau total izolate de societate, au obținut posibilitatea să-și revendice și să-și apere drepturile în instanțele de judecată, obținând o protecție eficientă și instrumente funcționale pentru a pune capăt abuzurilor din partea reprezentanților legali. Or, garantarea securității cetățenilor statului, indiferent de categoria socială în care se încadrează, constituie o premisă esențială pentru consolidarea statului de drept și sporirea securității naționale, deoarece, actualmente, securitatea statului nostru nu are ca temelie puterea militară, ci anumite valori, cum ar fi justiție funcțională, buna guvernare și instituțiile puternice, chintesența cărora sunt însăși oamenii.

Referințe bibliografice:

1. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr.225-XV din 30 mai 2003. Monitorul Oficial al RM din 12.06.2003, nr.111.
2. Codul civil al RM: Nr. 1107 din 06-06-2002. Monitorul Oficial Nr. 82-86 din 22-06-2002. Republicat în Monitorul Oficial nr.66-75 din 01.03.2019.
3. Hotărârea Curții Constituționale a RM: nr. 33 din 17.11.2016 pentru controlul constituționalității unor prevederi din Codul civil și Codul de procedură civilă al Republicii Moldova (drepturile și libertățile persoanelor cu dizabilități mintale). Disponibilă: <https://www.constcourt.md/ccdocview.php?l=ro&tip=hotariri&docid=600> (accesat 7.04.2021)

4. Legea cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative: nr. 66 din 13-04-2017. Monitorul Oficial Nr. 171–180 din 02-06-2017.

5. Nota informativă la proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative. Disponibil: http://www.justice.gov.md/public/files/transparența_in_procesul_decizional/coordonare/2015/iulie/NOTA_RO-2_2_27.07.2015.pdf (accesat 7.04.2021)

6. Cazacu D. Măsurile contractuale și judiciare de ocrotire a persoanei fizice adulte: noțiuni introductive. În: Revista Institutului Național de Justiție, 2018, nr. 4.

7. Magureanu Fl. Drept procesual civil. București: All Beck, 1998.

8. Prisac Al. Procedura privind măsurile de ocrotire (intentarea, domeniul de aplicare și competența jurisdicțională). Materialele Conferinței „Dezvoltarea cadrului juridic al Republicii

Moldova în contextul necesităților de securitate și asigurarea a parcursului european”, Chișinău, Moldova, 22 ianuarie 2018.

9. Szekely R. Configurații generale ale discernământului în dreptul civil român. Disponibil: <http://arhiva-studia.law.ubbcluj.ro/articol/584> (accesat 7.04.2021)

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

BACU Igor Mircea –
University Lecturer, Department of Projection, Guard
and Security of USEFS, Republic of Moldova;

BACU Adelina Valentin –
PhD in law Associate Lecturer, Department of Law,
Academy of Economic Studies of Moldova;
bacuigor1974@gmail.com
adelabacu@mail.ru